

ფურეუხტის ქსელი:

ევროპის გუნებრივი ჰაბიტატების
დაცვის საშუალება

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

ევროპა და ბიომრავალფეროვნება

მსოფლიო მასშტაბით ბიომრავალფეროვნების გაუარესება გრძელდება. ჰაბიტატების ფრაგმენტაცია, დაბინძურება, ბუნებრივი ტერიტორიების გადაჭარბებული გამოყენება და ხელოვნური ლანდშაფტების შექმნა ზრდის ჰაბიტატების დაკარგვის სიხშირეს და ამავე დროს, ამცირებს სახეობების მიგრაციისა და გავრცელების საშუალებას.

როგორ და რა საშუალებებით შეიძლება ამ სიტუაციის დაჩუქცივა?

ეკოლოგიურ ქსელს შეუძლია დადებითი გავლენა მოახდინოს ევროპის ფრაგმენტირებულ ბუნებრივ ტერიტორიებზე ჰაბიტატების და სახეობების, ასევე, ძლიერი ანთროპოგენული ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ლანდშაფტების შენარჩუნებაზე. ქსელი უზრუნველყოფს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მოდელს, რაც ეფუძნება ეკოლოგიური პრინციპებით ადამიანის მიერ ლანდშაფტების ექსპლუატაციის ხარისხის განსაზღვრას. ეკოლოგიური ქსელი მოიცავს სამ კომპონენტს: “საკვანძო ტერიტორიებს” (მნიშვნელოვანი ეკოსისტემების, ჰაბიტატების და სახეობათა პოპულაციის კონსერვაციის უზრუნველსაყოფად); “დერეფნებს” (საკვანძო ტერიტორიების დასაკავშირებლად); და “ბუფერულ ზონებს” (ქსელის დასაცავად მავნე ზემოქმედებისაგან).

გზა PAN-ევროპული ეკოლოგიური ქსელისაკენ

1995 წელს ევროპის გარემოს დაცვის მინისტრებმა დაინიშნეს -ევროპული ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნების სტრატეგიის შემუშავება PEBLDS, გარემოს და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის პოლიტიკის გაძლიერებისათვის. ისინი მოუწოდებდნენ “ბუნების დაცვის ხელშეწყობისაკენ დაცულ ტერიტორიებზე და მის გარეთ, ევროპული ეკოლოგიური ქსელისა და საკვანძო ტერიტორიების ფიზიკური ქსელის შექმნით. ასევე, სხვა აპრობირებული საშუალებებით, როგორცაა ეკოლოგიური დერეფნებისა და ბუფერული ზონების შექმნა, რაც ხელს უწყობს სახეობათა გაფანტვასა და მიგრაციას.”

-ევროპული ეკოლოგიური ქსელის შექმნა ევრაზიაში იყო PEBLDS-ის მიერ გადადგმული ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი, რომელიც შემუშავებულია ეროვნული, რეგიონალური და ტრანსრეგიონალური ეკოლოგიური ქსელების საფუძველზე და ინიცირებულია ევროპის მიერ.

ევროპის ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის საშუალება: ზურმუხტის ქსელი

ველურ ცხოველთა სახეობები ვერ იქნება დაცული მათი შესაბამისი ჰაბიტატებისგან იზოლირებულად. გამომდინარე აქედან, სახეობათა კონსერვაციისათვის მნიშვნელოვანია საფრთხეში მყოფი ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვა ევროპასა და მთელს მსოფლიოში. **ზურმუხტის ქსელი** არის ეკოლოგიური ქსელი, რომელიც შედგება "განსაკუთრებული კონსერვაციული მნიშვნელობის ტერიტორიებისგან", იგი დაფუძნებულია ევრო საბჭოს მიერ 1989 წელს და ინიცირებულია 1996 წელს, როგორც ბერნის კონვენციის ფარგლებში განსახორციელებელი სამუშაოების ნაწილი.

Bern Convention
ბერნის კონვენცია

Emerald Network
ზურმუხტის ქსელი

ისინი ქმნიან PAN-ევროპულ ეკოლოგიურ ქსელს, რომელიც მოიცავს ორივე მონაწილე მხარის საიტებს და ბერნის კონვენციის დამკვირვებელ სახელმწიფოებს.

ევროპული თანასაზოგადოება, როგორც ასეთი, არის ბერნის კონვენციის მონაწილე მხარე. მის მიერ დადგენილი ვალდებულებების შესასრულებლად, განსაკუთრებით ჰაბიტატის დაცვის საკითხთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესასრულებლად, 1992 წელს მან შეიმუშავა ჰაბიტატების დირექტივები და ამის შემდეგ ის განაგრძობს მუშაობას **Nature 2000**-ის ქსელის შექმნაზე.

ზურმუხტის ქსელი და **Nature 2000** ერთმანეთთან სრულიად თავსებადია და მათ წვლილი შეაქვთ ევროპის კონტინენტზე ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვისათვის თანმიმდევრული მიდგომის განვითარებაში.

ევროსაბჭოსა და ევროკავშირის თანამშრომლობა არის მათ მიერ ბიომრავალფეროვნების დაცვისთვის ნაკისრი საერთო ვალდებულების ლოგიკური შედეგი.

Council of Europe
Conseil de l'Europe

European Union
Union européenne

ბუნებას არ აქვს საზღვრები: თანამშრომლობა ევროსაბჭოსა და ევროკავშირს შორის

ევროპა არის ტრანსფორმირებული ლანდშაფტების მქონე ქვეყნების მოზაიკა. ეკოსისტემები და ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებაზე მოქმედი პროცესები არ შემოიფარგლება ეროვნული საზღვრებით.

ამგვარად, ადგილობრივ, რეგიონალურ და ეროვნულ კონტექსტში მიღებული ზომები, ხშირად არ არის საკმარისი ან ზოგჯერ წარუმატებელიცაა. მხოლოდ საერთაშორისო ჩარჩო შეთანხმება, კოორდინაციის ინიციატივითაა მხარდაჭერა აადვილებს ბიომრავალფეროვნების და ლანდშაფტის დაცვის საერთო მიდგომას.

ამიტომაც, ევროსაბჭომ და ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტომ (EEA) 2005-2008 წლებში განახორციელა ზურმუხტის ქსელის განვითარების საერთო პროგრამა სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპაში. ევროკომისიის მიერ დაფინანსებული პროგრამა CARDS გრანტით) მიზნად ისახავდა პოტენციური ზურმუხტის ქსელის საიტების (განსაკუთრებული კონსერვაციული ღირებულების ტერიტორიები) 100% იდენტიფიცირებას ალბანეთში, ბოსნია-ჰერცეგოვინაში, ხორვატიაში, მონტენეგროში, სერბეთსა და მაკედონიის, ყოფილი იუგოსლავიის რესპუბლიკაში.

პირველი წარმატებული თანამშრომლობით მიღებული გამოცდილების შედეგად ევროსაბჭომ და ევროკავშირმა, მათი საგარეო ურთიერთობების ოფისის მეშვეობით (Europe-Aid) წამოიწიეს ზურმუხტის ქსელის ახალი ერთობლივი პროექტი 2009 წელს, რომელიც მიზნად ისახავდა ზურმუხტის ქსელის განვითარებას ევროკავშირის სამეზობლო პოლიტიკის აღმოსავლეთით ქვეყანაში და რუსეთის ფედერაციაში.

ბიომრავალფეროვნების დაცვის კონვენციის პროგრამით დადგენილი სამუშაოების განხორციელების მხარდაჭერა: ზურმუხტის ქსელი ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის აღმოსავლეთ ქვეყნებსა და რუსეთში

ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული და ევროსაბჭოს მიერ განხორციელებული პროგრამა დაიწყო 2009 წელს და გაგრძელდება 2011 წლის ბოლომდე. ის ემსახურება ზურმუხტის ქსელის ბუნებრივი ჰაბიტატების იდენტიფიცირებას და დაცვას შემდეგ შვიდ ქვეყანაში: სომხეთი, აზერბაიჯანი, ბელორუსია, საქართველო, მოლდავეთი, რუსეთის ფედერაციის ევროპული ნაწილი და უკრაინა.

მოსალოდნელი შედეგი ერთობლივი პროგრამის დასრულებისას არის ყველა პოტენციური ზურმუხტის ქსელის საიტების იდენტიფიცირება სამხრეთ კავკასიის სამივე ქვეყანაში, ასევე მოლდავეთში; ბელორუსიის და რუსეთის ფედერაციის პოტენციური ზურმუხტის ქსელის საიტის 50%-ის და უკრაინის ზურმუხტის ქსელის საიტების 80%-ის იდენტიფიცირება.

იცოდით რომ?

27 ევროპული ქვეყნის მიერ განხორციელებული თლ 2000 მოიცავს 4.325.675 კმ².

ევროსაბჭოს 21 წევრი ქვეყნა კვლავ ახორციელებს ზურმუხტის ქსელის პროგრამას და მოიცავს 7.649.605 კმ².

ევროკომისიისა და ევროკავშირის ერთობლივი პროგრამით განხორციელებული ზურმუხტის ქსელის პროგრამა ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპის 7 ქვეყანაში და სამხრეთ კავკასიაში მოიცავს **4.991.251 კმ²-ს!**

2011 წლის ბოლოს, ევროსაბჭოსა და ევროკავშირის საერთო პროგრამა გამოავლენს 13 ქვეყანაში განსკუთრებული კონსერვაციული მნიშვნელობის ტერიტორიების ქსელს, რომელიც მოიცავს 5.225.624 კმ².

შეკითხვები და პასუხები

რა არის კონვენცია “ევროპის ველური სამყაროსა და ბუნებრივი ჰაბიტატების კონსერვაციის შესახებ”, იგივე “ბერნის კონვენცია”, არის ევროსაბჭოს მიერ დამტკიცებული სავალდებულო საერთაშორისო ლეგალური ინსტრუმენტი, ჩვენს კონტინენტზე ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ხელშეწყობისათვის. ზურმუხტის ქსელი შექმნილია ბერნის კონვენციის ფარგლებში.

რა არის “განსაკუთრებული კონსერვაციული მნიშვნელობის ტერიტორიები”

რეკომენდაცია 16 (1989), მიღებული ბერნის კონვენციის მუდმივი კომიტეტის მიერ, განსაზღვრავს განსაკუთრებული კონსერვაციული მნიშვნელობის ტერიტორიებს, რომელიც შეესაბამება ქვემოთ ჩამოთვლილი პირობებიდან ერთს ან რამოდენიმეს:

- რეალური წვლილი შეაქვს საფრთხის წინაშე მყოფი ენდემური ან ნებისმიერი სახეობის გადარჩენაში, რომელიც მოცემულია ბერნის კონვენციის შესაბამის დანართებში;
- სახეობათა განსაკუთრებული მრავალფეროვნების ადგილებში შენარჩუნებულია მათი შესამჩნევი რაოდენობა, ან ერთი ან რამოდენიმე სახეობის მნიშვნელოვანი პოპულაცია;
- მოიცავს გადაშენების პირას მყოფი ჰაბიტატების მნიშვნელოვანი და/ან ტიპური წარმომადგენლის ნიმუშს;
- მოიცავს ცალკეული ჰაბიტატის ტიპის განსაკუთრებულ ნიმუშს ან მოზაიკურად წარმოდგენილი სხვადასხვა ჰაბიტატის ტიპებს;
- წარმოადგენს ერთი ან მეტი მიგრირებადი სახეობების მნიშვნელოვან ტერიტორიას;
- ან წვლილი შექვს ბერნის კონვენციით დადგენილი მიზნების მიღწევაში.

როგორ ქვეყნებს შეუძლიათ ზურმუხტის ქსელის შექმნა?

ზურმუხტის ქსელი იქმნება ბერნის კონვენციის თითოეულ წევრ და დამკვირვებელ ქვეყნებში. 2009 წელს ის მოიცავდა ევროკავშირის წევრ 27 სახელმწიფოს, 20 სხვა ევროპულ ქვეყანას, აფრიკის 4 სახელმწიფოსა და ევროპულ თანასაზოგადოებას.

კონკრეტულად როგორ სორციალდება ზურმუხტის ქსელი?

ზურმუხტის ქსელის განხორციელება მოიცავს ეროვნული პროექტების ფართო პროგრამას, რომელიც შექმნილია საპილოტო მონაცემთა ბაზის განვითარებისთვის, რომელიც მოიცავს შერჩეულ ტერიტორიებს, სადაც წარმოდგენილია თითოეული ქვეყნისათვის დამახასიათებელი ჰაბიტატის ტიპები და სხვადასხვა სახეობები. ეროვნული პროექტები აგრეთვე მოიცავს ეროვნული მულტიდისციპლინარული ჯგუფების შექმნას და დანიშნავს, რომელიც აერთიანებს პროგრამაში შემავალი ქვეყნების სხვადასხვა სამეცნიერო ინსტიტუტებს.

განხორციელებულია ან ამჟამად მიმდინარეობს ოცდათერთმეტი ეროვნული პილოტური პროგრამა.

ევროსაბჭოსა და ევროკავშირის ერთობლივი პროგრამა დაიწყო 2009 წელს და გაგრძელდება 2011 წლის ბოლომდე. ეს პროექტი მიზნად ისახავს ზურმუხტის ქსელში შემავალი ბუნებრივი ჰაბიტატების იდენტიფიცირებას და დაცვას ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის შვიდ ქვეყანაში და სამხრეთ კავკასიაში.

რატომ იქმნება ზურმუხტის ქსელი აფრიკაში?

ბერნის კონვენციის წევრ ოთხ აფრიკულ ქვეყანაში ზურმუხტის ქსელს შეუძლია წვლილი შეიტანოს ევროპის მიგრირებადი სახეობების კონსერვაციის უარყოფითი ტენდენციის შეჩერებაში და ხელი შეუწყოს ერთობლივ ქმედებებს ამ სახეობათა გენეტიკური მრავალფეროვნების და მათი ჰაბიტატების დაცვაში.

ევროსაბჭო

ევროსაბჭო არის სამთავრობათაშორისო ორგანიზაცია, რომელიც დაარსდა 1979 წელს. მისი სათაო ოფისი მდებარეობს სტრასბურგში, საფრანგეთში; ამჟამად შედგება 47 წევრი სახელმწიფოსაგან. მისი მთავარი მიზანია დემოკრატიის განვითარება, ადამიანის უფლებები, კანონის უზენაესობა და ევროპის საზოგადოების წინაშე მდგარი პრობლემების გადაწყვეტის საერთო გზების ძიება.

დამატებითი ინფორმაციისთვის:

www.coe.int/emerald

საკონტაქტო ინფორმაცია:

ევროსაბჭო – DG IV,
კულტურის, კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის დირექტორატი –
ბიომრავალფეროვნების განყოფილება,
პროექტის მენეჯერი – Iva Obretenova
F – 67075 STRASBURG CEDEX

TEL.: +33 (0)3 90 21 58 81 – FAX: +33 (0)3 88 41 37 51
Email: Iva.OBRETENOVA@coe.int

განახორციელა: DTP განყოფილება / DPPD
© ევროსაბჭო - თებერვალი 2010

Credits photos: Agency of Protected Areas of Georgia (p.2; p.3; p.8), S. Aleksandrova (p.3; p.4), A. Aparicio Valenciano (p. 2; p.4; p.5; p.6; p.8), J.P. Bauer (p.7), I. d'Alessandro (p.3; 5; p.6; p.8), V. Dombrovski (p. 6), European Space Agency (ESA) page 6, A. Evtuhovici (p.3; 4; p.5; p.7; p.8), E. Fernández-Galiano (couverture; p.2; p.4; p.6), V. Heluta (couverture; p.4 ; p.5; p. 6 ; p.7), E. Karpova (p.2; p.4; p.7), V. Liushyck (p.7), V. Mintarchenko (couverture), A. Pastorelli (p.7), M. Roekaerts (p.2; p.5), J. Sultana (p.3)